

Наці**ОНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**
водного господарства
та природокористування

Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

Кафедра фінансів і економіки природокористування

06-03-123

Методичні вказівки

до практичних та лабораторних занять

**«Фінансово-економічна діяльність суб'єктів
природокористування»**

для студентів галузі знань 1801 «Специфічні категорії»
спеціальність 8.18010017

**«Економіка довкілля і природних ресурсів»
денної та заочної форм навчання**

Рекомендовано методичною
комісією за спеціальністю
8.18010017 «Економіка довкілля і
природних ресурсів»
Протокол № 6 від 26.02.2016 р.

РІВНЕ 2016

Методичні вказівки до практичних та лабораторних занять з дисципліни «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів природокористування» для студентів галузі знань 1801 «Специфічні категорії» спеціальність 8.18010017 «Економіка довкілля і природних ресурсів» денної та заочної форм навчання / Акімова Л.М., Федина К.М. – Рівне: НУВГП, – 2016.– 19 с.

Упорядник:

Л. М. Акімова к.е.н., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування, К. М. Федина, асистент кафедри фінансів і економіки природокористування

Відповідальний за випуск: Л. М. Мельник, к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри фінансів і економіки природокористування

ЗМІСТ

1. Загальні вказівки	3
1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни	3
1.2. Мета і завдання викладання дисципліни	3
1.3. Рекомендована література	4
2. Методичні рекомендації до самостійної підготовки та проведення окремих практичних занять	4
2.1. Змістовий модуль 1. Основи фінансово-економічної діяльності суб'єктів природокористування	5
Тема 1. Основи фінансово-економічної діяльності суб'єктів природокористування	5
Тема 2. Теоретичні основи фінансового та економічного аналізу	6
Тема 3. Методи і прийоми фінансового та економічного аналізу	7
Тема 4. Аналіз складу і джерел формування капіталу підприємства	8
2.2. Змістовий модуль 2. Фінансово-економічна діяльність суб'єктів природокористування та формування позикового капіталу	10
Тема 5. Формування позикового капіталу суб'єктів природокористування	10
Тема 6. Інноваційна діяльність суб'єктів природокористування	11
Тема 7. Аналіз ресурсів підприємства	12
Тема 8. Аналіз результатів соціального розвитку підприємства	14
Задачі з дисципліни «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів природокористування»	15
Глумачний словник термінів з дисципліни «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів природокористування»	18

© Акімова Л.М., Федина К.М., 2016

© Національний університет водного господарства та природокористування, 2016

1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни

Дисципліна «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів природокористування» призначена для вивчення студентами за спеціальністю 8.18010017 «Економіка довкілля і природних ресурсів» денної та заочної форм навчання. Вивчення дисципліни охоплює організацію фінансової роботи підприємств всіх форм організації бізнесу, основні напрями управління фінансами підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках. Під час вивчення дисципліни студенти повинні оволодіти теоретичними та практичними навичками ефективної фінансової та економічної діяльності природокористування, результатом якої є підвищення прибутковості підприємства.

1.2. Мета і завдання викладання дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів системи знань і вмінь з теорії та практики організації фінансово-економічної діяльності суб'єктів природокористування.

Основними завданнями вивчення дисципліни „Фінансово-економічна діяльність суб'єктів природокористування” є:

- вивчення змісту, основних понять, напрямків фінансово-економічної діяльності суб'єктів природокористування;
- ознайомлення з прийомами, методами та механізмами фінансів природокористування;
- оволодіння методами та інструментами фінансування суб'єктів природокористування.

Після вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- зміст та основні напрямки фінансово-економічної діяльності суб'єктів природокористування;
- методи та прийоми фінансового та економічного аналізу суб'єктів природокористування;
- особливості формування позикового капіталу суб'єктів природокористування
- методи управління інноваційним розвитком суб'єктів господарської діяльності та показники ефективності витрат на використання нової техніки.

Після вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **вміти**:

- розраховувати основні показники оцінки соціального розвитку підприємства та вплив витрат на освоєння інновацій на одиницю обсягу реалізації;
- проводити аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами й ефективності їх використання.

Вивчення дисципліни «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів природокористування» базується на знаннях, отриманих з таких навчальних дисциплін, як «Фінанси», «Економіка підприємства», «Регіональна економіка», «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва», «Фінансовий аналіз», а отримані знання будуть використовуватись у подальшому при вивченні таких дисциплін: «Економіка водних ресурсів», «Економіка надрокористування», «Аналіз економіко-екологічних проєктів» та написанні магістерської роботи.

1.3. Рекомендована література

Базова література

1. Акімова Л.М. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансово-економічна діяльність суб'єктів господарювання» для студентів галузі знань 1801 «Специфічні категорії» спеціальність 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою» денної та заочної форм навчання 06-03-121 /Акімова Л.М. – Рівне : НУВГП, – 2016. – 57 с.
2. Борейко В.І. Економіка довкілля та природокористування : навч. посіб./В.І. Борейко. Рівне: НУВГП, 2011. – 255 с.
3. Галушкіна Т.П. Економіка природокористування : навч. посіб. /Т.П. Галушкіна. – Харків : Бурун Книга, 2009. – 479 с.
4. Головка В.І. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека: навч. посіб./В.І. Головка, А.М. Мінченко, В.М. Шарманська. Київ : ЦНЛ, 2006. – 448 с.
5. Косова Т.Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ за ред. Т.Д. Косової, І.В. Сіменко. Київ : ЦУЛ, 2013. – 440 с.
6. Костенко Т.Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства : навч. посіб./Т.Д. Костенко, Є.О. Підгора, В.С. Рижиков, В.А. Нанков. Київ : ЦНЛ, 2005. – 400 с.
7. Любушин Н.П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия. Учеб. пособие для вузов /Н.П. Любушин, В.Б. Лещева, В.Г. Дьякова; под ред. Н.П. Любушина. Москва, 2002. – 312 с.
8. Павлов В.І. Економіка природокористування /В.І. Павлов та ін.. – Рівне : НУВГП, 2008. – 136 с.
9. Павлов В.І. Фінанси підприємств : навч. посіб. Європейська кредитно-трансфертна система навч. процесу /В.І. Павлов, О.В. Заячківська. Рівне : НУВГП, 2010. – 250 с.
10. Скрипчук П.М. Соціо-еколого-економічні засади природокористування: інновації, інвестиції та механізм реалізації : монографія / П.М. Скрипчук, Н. І. Строченко, В. В. Рибак [та ін.]; за ред. П.М. Скрипчука; – Рівне : НУВГП, 2014. - 454 с.
11. Якимчук А.Ю. Економіка природокористування : навч. посіб. /А. Ю. Якимчук, А. Л. Черній. – Рівне : НУВГП, 2010. – 275 с.

2. Методичні рекомендації до самостійної підготовки та проведення практичних та лабораторних занять

водного господарства та природокористування

2.1. Змістовий модуль 1. Основи фінансово-економічної діяльності суб'єктів природокористування

Тема 1. Основи фінансово-економічної діяльності суб'єктів природокористування

План

1. Сутність фінансово-економічної діяльності суб'єктів природокористування.

2. Основні напрями економічної політики держави у сфері господарювання та природокористування.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Охарактеризуйте сутність фінансово-економічної діяльності суб'єктів природокористування.

2. Які прийоми, методи і механізми відносять до фінансів природокористування ?

3. Назвіть основні напрями економічної політики держави у сфері господарювання та природокористування.

Література: [1, 4, 9].

Тестові завдання :

1 Фінансова діяльність – це:

- діяльність всередині підприємства з розробки та реалізації фінансових рішень з володіння чотирма типами цінностей, між якими можна зробити вибір: майном, матеріальними і нематеріальними цінностями; фінансовими цінностями; грошми; боргами у формі дебіторської і кредиторської заборгованості;

- це дії з формування і використання фінансових ресурсів підприємства;

- дії з формування і використання його фінансових ресурсів, які мають форму економічно обґрунтованих управлінських рішень;

- процес виробництва продукції (товарів і послуг), який здійснюється з використанням певних ресурсів: сировини, матеріалів, устаткування, робочої сили, технологічних процесів тощо.

2. Економічна діяльність – це:

- процес виробництва продукції (товарів і послуг), який здійснюється з використанням певних ресурсів: сировини, матеріалів, устаткування, робочої сили, технологічних процесів тощо;

- це дії з формування і використання фінансових ресурсів підприємства;

- дії з формування і використання його фінансових ресурсів, які мають форму економічно обґрунтованих управлінських рішень;

- діяльність всередині підприємства з розробки та реалізації фінансових рішень.

3. Фінансово-економічна діяльність – це:

- дії з формування і використання фінансових ресурсів, які мають форму економічно обґрунтованих управлінських рішень;
- діяльність всередині підприємства з розробки та реалізації фінансових рішень;
- процес виробництва продукції (товарів і послуг), який здійснюється з використанням певних ресурсів;
- правильної відповіді немає.

4. Основні напрями економічної політики держави у сфері господарювання та природокористування є:

- структурно-галузева, інвестиційна, амортизаційна;
- цінова, бюджетна, податкова;
- грошово-кредитна, зовнішньо-економічна;
- всі відповіді правильні.

5. Екологічна політика держави – це:

- політика що забезпечує раціональне використання та повноцінне відтворення природних ресурсів, створення безпечних умов життєдіяльності населення;
- спрямована на забезпечення народного господарства економічно необхідним обсягом грошової маси, досягнення ефективного готівкового обігу, залучення коштів суб'єктів господарювання та населення до банківської системи;
- політику захисту прав споживачів, заробітню платню, доходи населення, політику зайнятості, соціального захисту та соціального забезпечення;
- всі відповіді правильні.

Тема 2. Теоретичні основи фінансового та економічного аналізу

План

1. Об'єкт, предмет і завдання фінансового аналізу.
2. Які види фінансового аналізу?
3. Об'єкт, предмет і завдання економічного аналізу.
4. Види економічного аналізу?
5. Взаємозв'язок управлінського і фінансового аналізу.
6. Зв'язок економічного аналізу з іншими дисциплінами.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте сутність фінансового аналізу.
2. Охарактеризуйте види фінансового аналізу.
3. Розкрийте сутність об'єкта, предмета економічного аналізу.
4. Охарактеризуйте види економічного аналізу.
5. У чому полягає взаємозв'язок управлінського і фінансового аналізу.
6. Яке місце займає економічний аналіз у системі наук?

Література: [4, 5, 7].

1. Об'єктом фінансового аналізу є:

- малі, середні або великі підприємства;
- приватного, акціонерного, командитного товариства;
- фінансові ресурси підприємства, їх формування та використання;
- правильної відповіді немає.

2. Види фінансового аналізу за суб'єктами розрізняють:

- загальний і комерційний;
- внутрішній і зовнішній;
- державний і регіональний;
- фінансовий і статистичний.

3. Види фінансового аналізу за метою дослідження:

- загальний, фінансовий, деталізований;
- статистичний, деталізований, фінансовий;
- математичний, експрес-аналіз, деталізований;
- діагностичний, експрес-аналіз, деталізований.

4. Основні завдання економічного аналізу:

- оцінювання можливості виконання поставлених завдань;
- визначення основних показників, щоб забезпечити реальність виконання взятих контрактних зобов'язань;
- підготовка матеріалу для вибору оптимальних управлінських рішень;
- всі відповіді правильні.

5. До особливостей управлінського аналізу належать:

- орієнтація результатів аналізу на управління підприємством, відсутність регламентації аналізу ззовні;
- комплексність аналізу, тобто вивчення діяльності підприємства з економічного, фінансового і технічного аспектів;
- поєднання обліку, аналізу, прогнозування і прийняття рішень, та конфіденційність результатів аналізу з метою збереження комерційної таємниці;
- всі відповіді правильні.

Тема 3. Методи і прийоми фінансового та економічного аналізу

План

1. Метод і прийоми фінансового аналізу.
2. Метод і прийоми економічного аналізу
3. Етапи економічного аналізу та його організація.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що є методом фінансового аналізу ?
2. Що є методом економічного аналізу ?
3. Охарактеризуйте основні прийоми економічного та фінансового аналізу.
4. Назвіть основні етапи економічного аналізу.

Тестові завдання :

1. Метод аналізу – це:

- спосіб системного комплексного вивчення, дослідження й узагальнення впливу окремих факторів на виконання господарських завдань і динаміку господарського розвитку;
- оцінювання можливості виконання поставлених завдань;
- ефективність аналітичної роботи, що потребує високого рівня підготовки, планування та організації;
- фінансово-господарська діяльність підприємств, відображена у системі економічних показників.

2. Основні завдання економічного аналізу:

- оцінювання якості, обґрунтування можливості виконання поставлених завдань;
- визначення основних показників, щоб забезпечити реальність виконання взятих контрактних зобов'язань;
- оцінка результатів фінансово-господарської діяльності суб'єктів природокористування;
- всі відповіді правильні.

3. Залежно від ролі аналізу в управлінні вирізняють економічний аналіз:

- перспективний, оперативний, поточний;
- внутрішній і зовнішній;
- фінансовий і управлінський аналіз;
- системний і організаційний.

4 До особливостей управлінського аналізу належать:

- орієнтація результатів аналізу на управління підприємством;
- відсутність регламентації аналізу ззовні;
- комплексність аналізу, тобто вивчення діяльності підприємства з економічного, фінансового і технічного аспектів;
- всі відповіді правильні.

5. В якому році економічний аналіз виокремлюється як самостійна дисципліна:

- 1920 р;
- 1925 р;
- 1930 р;
- 1935 р.

Тема 4. Аналіз скаладу і джерел формування капіталу підприємства

План

1. Аналіз загального капіталу підприємства.
2. Аналіз джерел формування коштів.
3. Аналіз активів (майна) та пасивів підприємства.

Національний ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що таке загальний капітал підприємства?
2. За якими ознаками класифікують капітал підприємства?
3. Що таке активи підприємства?
4. Що таке пасиви підприємства?

Література: [5, 9].

Тестові завдання :

1. Загальний капітал підприємства – це:

- діяльність підприємств з метою оцінювання її результатів і виявлення наявних резервів;
- підсумок балансу, який показує суму коштів підприємства (актив) та суму джерел утворення цих коштів (пасив);
- власні джерела фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві з чистого прибутку;
- сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства.

2. Капітал класифікують за такими ознаками:

- за напрямом використання, ознакою власності, тривалістю використання;
- за кількістю і напрямком використання підприємством;
- власний капітал і позиковий капітал;
- довгостроковий і короткостроковий капітал.

3. Коефіцієнт фінансової стабільності розраховується як:

- відношення позикового капіталу до валюти балансу;
- відношення власних коштів до позикових;
- обчислюється відношенням суми власних коштів до валюти балансу;
- відношенням позикового капіталу до власного.

4. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) розраховується:

- відношенням позикового капіталу до валюти балансу;
- відношення власних коштів до позикових;
- обчислюється відношенням суми власних коштів до валюти балансу;
- відношенням позикового капіталу до власного.

5. Активи підприємства – це:

- все наявне майно і цінності разом з борговими правами, розташовані у лівій частині балансу;
- це джерела утворення активів, тобто власні кошти (статті розділу I пасиву балансу) і позикові (статті розділів II, III та IV пасиву балансу);
- діяльність підприємств з метою оцінювання її результатів і виявлення наявних резервів;
- підсумок балансу, який показує суму коштів підприємства (актив) та суму джерел утворення цих коштів (пасив).

Змістовий модуль 2. Фінансово-економічна діяльність суб'єктів природокористування та формування позикового капіталу

Тема 5. Формування позикового капіталу суб'єктів природокористування **План**

1. Необхідність позикових коштів та політика запозичень.
2. Характеристика позикового капіталу за основними ознаками.
3. Кредитоспроможність позичальника.
4. Кредитне забезпечення фінансових позик.
5. Особливості проведення операцій факторингу.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Обґрунтуйте необхідність позикових коштів та політики запозичень.
2. Дайте характеристику позиковому капіталу за основними ознаками.
3. Що таке кредитоспроможність позичальника ?
4. Що може бути предметом застави при отриманні кредиту.
5. Сутність кредитного забезпечення фінансових позик.
6. Охарактеризуйте спеціальну форму кредитування – факторинг.

Література: [1, 4, 5, 9].

Тестові завдання :

1. Призначення позикового капіталу суб'єктів природокористування:

- підвищення ефективності основної діяльності та інвестування розвитку;
- отримання прибутку;
- економічне зростання;
- можливість втрат, що виникають внаслідок вкладення підприємством коштів у виробництво нових товарів.

2. Політика запозичень – це:

- оцінка кредитором наявності у позичальника передумов для одержання кредиту і його повернення в повній сумі за обумовлену плату у встановлений термін;
- елемент фінансової політики, що узгоджує з головними фінансовими цілями підприємства структуру капіталу в частині співвідношення власних і позикових засобів, структуру позикових засобів в частині співвідношення довгострокового, середньострокового і короткострокового запозичення;
- можливість втрат через зміну ринкової кон'юнктури, зміну як економічного стану виду економічної діяльності;
- результат руху коштів внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

3. Позикова політика включає послідовні етапи такі як:

- формування інформаційної бази, аналіз фактичного позикового капіталу;
- аналіз обсягу і структури позикового капіталу за попередні періоди, аналіз ефективності використання залучених коштів;

^ - вибір оптимальних джерел та умов залучення позикових ресурсів, оцінка ефективності формування позикового капіталу підприємства;

- всі відповіді правильні.

4. Класифікація позикового капіталу за умовами одержання:

- короткостроковий позичковий капітал (до 12 місяців), довгостроковий позичковий капітал (понад рік);

- відповідно до договору, відповідно до законодавчих актів, відповідно до внутрішніх нормативних документів;

- позикові засоби, що залучаються із зовнішніх джерел, позикові засоби, що залучаються з внутрішніх джерел (внутрішня кредиторська заборгованість);

- відповідно до внутрішніх нормативних документів.

5. Забезпечення позики може бути:

- застава майна, майнових прав, цінних паперів;

- гарантії банків підтверджені фінансами чи майном позичальника або третьої особи;

- інші види забезпечення, такі як порука, свідоцтво страховика;

- всі відповіді правильні.

Тема 6. Інноваційна діяльність суб'єктів природокористування

План

1. Сутність інноваційної діяльності.

2. Структура організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком суб'єктів природокористування.

3. Методи управління інноваційним розвитком суб'єктів господарської діяльності.

4. Основні джерела фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарської діяльності.

5. Показники ефективності витрат на використання нової техніки.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте сутність інноваційної діяльності.

2. Наведіть структуру органів системи управління інноваційним процесом в Україні.

3. Які повноваження Верховної Ради України щодо інноваційної діяльності?

4. Які повноваження центральних органів виконавчої влади щодо здійснення інноваційної діяльності?

5. Які повноваження місцевих органів державної виконавчої влади і самоврядування щодо здійснення інноваційної діяльності?

6. Які методи управління інноваційним розвитком суб'єктів господарської діяльності використовуються на макrorівні?

7. Дайте характеристику методів державного управління процесами формування ринку екологічних інновацій.

8. Які види фінансової підтримки суб'єктів господарювання для виконання інноваційних проектів Ви знаєте?

9. Назвіть основні джерела фінансової підтримки інноваційної діяльності.
10. Охарактеризуйте показники ефективності витрат на використання нової техніки.

Література: [2, 8, 11].

Тестові завдання :

1. Під інновацією слід розуміти:

- кінцевий результат діяльності по створенню та використанню нововведень, втілених у вигляді удосконалених або нових товарів (виробів або послуг), технологій їх виробництва, методів управління;
- це діяльність підприємства, пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг);
- посилення ділових відносин із клієнтами через пропозицію додаткової конкурентоспроможної послуги;
- додаткова можливість збільшення клієнтської бази за допомогою залучення на обслуговування платоспроможних покупців (дебіторів) постачальника.

2. Витрати розподіляються за такими джерелами фінансування, як:

- власні кошти підприємства, кошти бюджету;
- кошти бюджетних фондів;
- кошти організацій підприємницького сектору;
- всі відповіді вірні.

3. Скільки рівнів управління інноваційним розвитком в Україні є:

- 10;
- 7;
- 5;
- 2.

4. Дана модель $V/N_{II} = (V/V_{0II}) * (N_{II}/N)$, визначає:

- вплив витрат на освоєння інновацій на одиницю обсягу реалізації;
- відношення кількості інноваційної продукції до обсягів продажу;
- відношення прибутку підприємства до кількості продукції;
- відношення витрат до доходів підприємства.

5. Дана модель $R_{IIA} = (N_A/N_{II}) * (\Pi/\Pi_{II}) * 100\%$ відображає:

- вплив витрат на освоєння інновацій на одиницю обсягу реалізації;
- відношення кількості інноваційної продукції до обсягів продажу;
- вплив рентабельності нематеріальних активів на прибуток від реалізації продукції;
- вплив рентабельності матеріальних активів до доходів підприємства.

Тема 7. Аналіз ресурсів підприємства

План

1. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів.
2. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами й ефективності їх використання.
3. Аналіз забезпечення підприємства матеріальними ресурсами.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Розкрийте сутність аналізу ефективності використання трудових ресурсів і коефіцієнти характеризують рух працівників на підприємстві?
3. Розкрийте сутність аналізу забезпеченості підприємства основними засобами.
4. Розкрийте сутність аналізу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами.

Література: [4, 6, 7].

Тестові завдання :

1. Коефіцієнт обігу з прийому на роботу визначають як:

- відношення кількості всіх прийнятих працівників до їх середньооблікової чисельності;
- відношення кількості звільнених працівників до середньооблікової їх чисельності;
- відношення кількості прийнятих і звільнених до середньооблікової кількості працівників;
- відношення кількості працівників, звільнених за власним бажанням, за порушення трудової дисципліни.

2. Коефіцієнт обігу зі звільнення розраховують шляхом:

- відношення кількості всіх прийнятих працівників до їх середньооблікової чисельності;
- відношення кількості звільнених працівників до середньооблікової їх чисельності;
- відношення кількості прийнятих і звільнених до середньооблікової кількості працівників;
- відношення кількості працівників, звільнених за власним бажанням, за порушення трудової дисципліни.

3. Коефіцієнт загального обігу обчислюють шляхом:

- відношення кількості всіх прийнятих працівників до їх середньооблікової чисельності;
- відношення кількості звільнених працівників до середньооблікової їх чисельності;
- відношення кількості прийнятих і звільнених до середньооблікової кількості працівників;
- відношення кількості працівників, звільнених за власним бажанням, за порушення трудової дисципліни.

4. Коефіцієнт оновлення відображає:

- інтенсивність оновлення, його визначають шляхом співвідношення вартості засобів, що надійшли за звітний період, до їх загальної вартості на кінець року;
- ступінь інтенсивності виходу засобів з виробництва, а визначають його відношенням вартості основних засобів, що вибули за звітний період до їх загальної вартості на кінець року;

- інтенсивність залучення нових основних засобів;
- ступінь втрат, що виникають внаслідок вкладення підприємством коштів у виробництво нових товарів (послуг).

5. Коефіцієнт вибуття відображає:

- ступінь інтенсивності вибуття засобів з виробництва, а визначають його відношенням вартості основних засобів, що вибули за звітний період до їх загальної вартості на кінець року;
- інтенсивність оновлення, його визначають шляхом співвідношення вартості засобів, що надійшли за звітний період, до їх загальної вартості на кінець року;
- інтенсивність залучення нових основних засобів;
- ступінь втрат, що виникають внаслідок вкладення підприємством коштів у виробництво нових товарів (послуг).

Тема 8. Аналіз результатів соціального розвитку підприємства

План

1. Аналіз соціальної структури та показники оцінки результатів розвитку підприємства.
2. Аналіз умов праці та системи соціальних пільг і виплат.
3. Сутність ефективності планування соціального розвитку підприємства.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Охарактеризуйте соціальну структуру колективу підприємства.
2. Назвіть основні показники оцінки результатів розвитку підприємства.
3. Розкрийте сутність аналізу умов праці та системи соціальних пільг і виплат.
4. Що відносять до системи монетарних і немонетарних соціальних пільг підприємства?
5. Розкрийте сутність ефективності планування соціального розвитку підприємства.

Література: [4, 7].

Тестові завдання :

1. Соціальна структура колективу підприємства – це:

- характеристика трудового колективу за посадовим окладом;
- характеристика трудового колективу за рівнем освіти;
- відношення кількості чоловіків і жінок на підприємстві;
- характеристика його соціального розвитку, що представлена співвідношенням різних соціальних груп і верств у трудовому колективі.

2. Показники культурних і соціально-побутових умов:

- рівень забезпеченості житлом, час оборотності черги на отримання житла;
- забезпеченість харчуванням, забезпеченість оздоровчими таборами;
- забезпеченість базами відпочинку;

~ - всі відповіді правильні.

3. Основними методами розробки плану соціального розвитку підприємства є:

- експертний, аналітичний;
- нормативний, метод імітаційного моделювання;
- логічного моделювання, програмно-цільового;
- всі відповіді правильні.

4. Основними розділами плану соціального підприємства можуть бути:

- освіта і кваліфікація, соціально-культурні заходи;
- наукова організація, охорона праці та безпека виробництва;
- умови лікування та відпочинку, санітарно-побутові умови виробництва, фінансові ресурси;
- всі відповіді правильні.

5. Розвинена система соціальних пільг і виплат має сприяти:

- залученню висококваліфікованих працівників, збереженню груп висококваліфікованих працівників протягом необхідного терміну;
- підтримці конкурентоспроможності компанії на ринку праці за рахунок пропозиції працівникам вигідніших форм заохочення в інших компаніях;
- стимулюванню продуктивності праці;
- всі відповіді правильні.

ЗАДАЧІ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»

Задача №1

Обчислити показники обсягу виробництва і реалізації продукції фірмою за даними таблиці.

№	Показники	Сума
1	Обсяг виробництва, шт.	5000
2	Гуртова ціна виробу, грн.	1200
3	Обсяг незавершеного виробництва, грн. на початок року на кінець року	50000 37000
4	Собівартість одного виробу, грн.	1000
5	Тривалість виробничого циклу, дні	12
6	Приріст залишків готової продукції на складах, шт.	60
7	Коефіцієнт наростання затрат	0,62
8	Кількість робочих днів у році	230

Задача №2

Невелика група підприємців має намір створити товариство, яке буде виробляти і реалізовувати лічильники виробничого призначення. Для нього потрібно знайти та орендувати придатне для виробничо-господарської діяльності приміщення, закупити офісні меблі і господарський інвентар

загальною вартістю 30 000 грн., придбати виробниче устаткування на суму 70 000 грн. В розрахунку на одиницю продукції матеріальні витрати становитимуть 48 грн., інші змінні витрати – 32 грн., невиробничі витрати – 10 грн.

Усі витрати на виробництво здійснюються рівномірно впродовж виробничого циклу. Придбання сировини, виготовлення і реалізація виробів відбувається щоденно партіями по 20 штук. Ціна на реалізацію одиниці продукції 130 грн. Матеріальні ресурси знаходитимуться у виробничих запасах протягом 20 днів, а у незавершеному виробництві – 10 днів. Запас готової продукції на складі підприємства створюватиметься приблизно на 4 доби. Між відвантаженням продукції та сплатою рахунків покупцями проходить 10 днів.

Задача № 3

Молокозавод виготовив і реалізував за рік 1 млн. літрів молока за середньої оптовою ціною 0,80 грн/л; 600000 л кефіру – за ціною 0,45 грн/л; 800000 порцій морозива – за ціною 0,5 грн. за порцію; 800000 банок сметани об'ємом в 0,5 л – за ціною 1,5 грн. за банку та іншу продукцію загальною вартістю 600000 грн.

При цьому рівні витрати на виробництво продукції склали 2,8 млн. грн. З них 60 % припадає на вартість придбаного молока, 18 % – на амортизацію основних виробничих фондів. Необхідно визначити обсяги товарної та чистої продукції.

Задача № 4

Будівельна організація формує виробничу програму на плановий рік. При цьому вона уклала вже декілька договорів підряду на суму 900000 грн.

Промислове підприємство запропонувало замовлення на будівництво об'єкту вартістю 300000 грн.

Встановити чи слід даній будівельній організації включати останнє замовлення до своєї виробничої програми, якщо обсяг незавершеного будівництва на кінець звітного року складає 380000 грн., виробнича потужність будівельної організації – 1850000 грн., коефіцієнт використання виробничої потужності 0,85.

Задача № 5

Використовуючи наведені дані провести комплексний аналіз використання основних засобів на підприємстві, а саме: фондвіддачу, фондоємність, фондоозброєність, коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності. На основі отриманих результатів зробити висновок. Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – 27553 тис. грн. Первісна вартість основних засобів – 19450 тис. грн. Сума зносу основних засобів – 2350 тис. грн. Чисельність працівників – 2992 особи.

Задача № 6

Визначити доцільність інвестицій в сумі 2,5 млн. грн. на придбання підприємства та налагодження виробництва металовиробів. Протягом року буде

проведено реконструкцію підприємства вартістю 300 000 грн. і реалізовано ОФ підприємства на суму 250 тис. грн., а амортизаційні відрахування по всіх групах основних фондів становитимуть у рік близько 200 000 грн. Передбачається зберегти профіль діяльності підприємства протягом найближчих 6 років при середній собівартості виробу 24 грн., відпускній ціні 30 грн. і щорічних обсягах випуску 800 тис. грн., дисконтна ставка 8%.

Задача № 7

Визначити склад і структуру оборотного капіталу підприємства, виділивши оборотні фонди, фонди обігу, оборотні активи, спираючись на дані:

№ з/п	Показники	Сума, тис.грн
1	Вартість основних і допоміжних матеріалів, придбаних для використання у виробничому процесі	4600
2	Вартість готової продукції на складі	25700
3	Підприємство придбало товари для перепродажу на суму	1700
4	Векселі одержані	4500
5	Незавершене виробництво	10200
6	Дебіторська заборгованість за товари і послуги	7300
7	Заборгованість за розрахунками з робітниками і службовцями	800
8	Заборгованість за розрахунками з бюджетом	1000
9	Заборгованість за нарахованими дивідендами	400
10	Заборгованість за виданими авансами	650
11	Заборгованість працівників за товари, придбані в кредит	120
12	Балансова вартість інвестиційного портфеля, складеного з депозитних сертифікатів і казначейських векселів	750
13	Кошти в касі	10
14	Кошти на банківських рахунках	150
15	Кошти в дорозі	35
16	Витрати на рекламні послуги	50
17	Страховка	200
18	Наперед сплачена орендна плата	15000

Задача № 8

Середньоспискова чисельність промислово-виробничого персоналу на підприємстві у звітному році склала 255 чоловік. Випуск товарної продукції 2557 тис. грн. У розрахунковому році обсяг товарної продукції має становити 2880 тис. грн., а продуктивність праці підвищиться на 7%.

Визначити: 1) рівень продуктивності праці у звітному і розрахунковому році;

2) чисельність персоналу очікувану у розрахунковому році.

Задача № 9

За звітний рік фірма досягла таких економічних показників своєї діяльності, тис. грн.

– прямі матеріальні витрати	12400
– інші матеріальні витрати	2200
– витрати на оплату праці	2800
– амортизація основного капіталу	800
– витрати на виплату відсотків за короткотерміновий кредит	600
– виручка від реалізації продукції	20000
– вартість устаткування	1700
– середньорічні товарні запаси	4000
– дебіторська заборгованість	3900
– грошові кошти	300
– власний капітал	3400
– ПДВ	600

Знайти чистий прибуток та обчислити можливі різновиди рентабельності фірми.

Задача № 10

Обчислити норматив оборотних засобів у незавершеному виробництві, якщо протягом року буде виготовлено 1000 виробів, собівартість кожного з яких 183 грн. Тривалість циклу виготовлення 12 днів, на його початку затрачається 405 грн.

ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»

Фінансова діяльність – це діяльність всередині підприємства з розробки та реалізації фінансових рішень з володіння чотирма типами цінностей, між якими можна зробити вибір: майном, матеріальними і нематеріальними цінностями; фінансовими цінностями; грішми; боргами у формі дебіторської і кредиторської заборгованості.

Економічна діяльність – це процес виробництва продукції (товарів і послуг), який здійснюється з використанням певних ресурсів: сировини, матеріалів, устаткування, робочої сили, технологічних процесів тощо.

Фінансово-економічна діяльність – це дії з формування і використання його фінансових ресурсів, які мають форму економічно обґрунтованих управлінських рішень.

Фінансовий стан підприємства розглядається як сукупність показників, що характеризують наявність розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства.

~ **Загальний капітал** підприємства – це підсумок балансу, який показує суму коштів підприємства (актив) та суму джерел утворення цих коштів (пасив). Загальний капітал є валютою балансу. Збільшення валюти балансу свідчить про зростання виробничих можливостей підприємства і заслуговує на позитивну оцінку.

Активи підприємства – це все наявне майно і цінності разом з борговими правами, розташовані у лівій частині балансу. Активи згруповані за господарським призначенням і розташовані згори донизу за правилом зростаючої ліквідності.

Пасиви підприємства – це джерела утворення активів, тобто власні кошти (статті розділу I пасиву балансу) і позикові (статті розділів II, III та IV пасиву балансу). Залежно від терміну погашення позикові кошти поділяються на довгосторові фінансові зобов'язання (статті розділу II пасиву балансу) і поточні зобов'язання (статті розділів III та IV пасиву балансу).

Політика запозичень – елемент фінансової політики, що узгоджує з головними фінансовими цілями підприємства структуру капіталу в частині співвідношення власних і позикових засобів, структуру позикових засобів в частині співвідношення довгострокового, середньострокового і короткострокового запозичення, а також визначає оптимальні інструменти запозичення.

Платоспроможність підприємства – здатність підприємства своєчасно розраховуватись за усіма поточними зобов'язаннями вимагаючи повернення позик. Платоспроможність підприємства забезпечується достатнім рівнем чистого прибутку та оцінюється високою ліквідністю балансу у сукупності зі стабільно позитивними показниками платоспроможності.

Факторинг - це продаж дебіторської заборгованості на користь фінансового посередника (факторингової компанії чи банку).